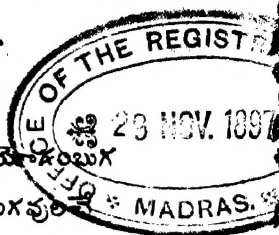

శ్రీ ర స్తు.

స్త్రీల కత్యంతోపయోగముగ

ప్రాచీన కవి పుంగవుని

రచియింపఁబడిన

రుక్తిణీ దేవి సీమంతము.

ఇ య్యది

పోతాప్రగడ వేంకటరత్నవృణారిచే

విశాఖపట్టణమందు

ప్రొకారదామకుట ముద్రాక్షురిశాలలో

ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియె.

500 కాపీలు.

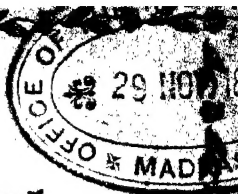
వెల 1 అణా.

VIZAGAPATAM:

Printed by A. Venkatarreddy, at the S. S. M.- Press.

1897.

శ్రీ ర మ్మ.

శ్రీల కత్యంతోపయోగంబుగ
ప్రాచీన కవి త్రుంగవులచే
రచి యిం పడి బడిన

రుక్మిణీ దేవి సీమం తము.

ఇ య్యది

పోతాప్రగడ వేంకటరత్నమ్మగారిచే

వికాశపట్టణమందు
స్మితకారదామకుట ముద్రాక్షరశాలలో
ముద్రింపించి ప్రకటింపబడియె.

వెల 1 అణ.

VIZAGAPATAM:

Printed by A. Venkatarreddy, at the S. S. M. Press.

1897.

శుభమస్తు.

రుక్మిణీ దేవి నీమంతము.

ఓక్కప్పునిరాణికిని శ్రీరుక్మిణీదేవికిని ఇంతికి గర్భపు చిన్నెలు వింతలుగా నైకొనెనూ! ఓకిలింతలుఘనమాయెను శ్రీకాంతుని రాణికిని! చేకొని గోడలవృత్తిక భక్షింపుచునుండే! అన్నముయిం చుకఁగనదూ ఆకలిపలుమారనదూ! పట్టెడి దర్బైకొని నెలత రొ ప్రొద్దులుబుచ్చూ! శుభకంఠము సన్నమాయెను శుభకోమ లాంగికినిపుడూ! స్వారపు ఫలములమీద నె కోరిక లగ్గలమాయే! ఆవలింతలు ఘనమాయెను శ్రీకాంతుని రాణికిని! పజాతీపతిమంచ ముపై పలుమారూ పవళించూ! ఆచందము గని చెలులూ యింతి కి తామిట్లనిరి! నీవున్నా విధములు మరి మాకేమీ తెలిసుండవు! అన్నము నించుకఁగినదూ ఆకలి పలుమారనదూ! పట్టెడి దర్బైకొని నెలతరొ ప్రొద్దులు బుచ్చూ! శుభకంఠము సన్నమాయెను శ్రీలక్ష్మీరొసీకూ! శ్రీకృష్ణుడువిన్నా మరికోపించునూ యేచు నునో! ముగిచె నీవు నీళ్ళోసుకు మునుకొని మూడు నెలలాయే! ఇంతికి గర్భము నిజమని యెంతో సంతోషించి! ఎంతోసంతో షించి యశోదకు నెరిగించి! మీకోడలివిధములు మరిమాకేమిని తె లిసుండవు! అన్నము నించుకఁగినదూ ఆకలి పలుమారనదూ! పట్టెడిదర్బైకొని నెలతరొ ప్రొద్దులుబుచ్చూ! శుభకంఠముసన్న మాయెను శుభకోమలాంగికినిపుడూ! స్వారపుఫలములమీద నె కో రికలగలమాయే! ఆపలుకుబువిని దేవశియెంతోసంతోషించే! తన

(౨)

ముద్దాకోడలినీతనవగ్గర బలచుకొని, కుచములనందముకులగిరులూ
 హేయకలశములబోలూ, బింబము పాండురవర్ణముబోలున్నదిని
 జమనెను. కావలసినవస్తువులూ ప్రేమతో తాదెప్పించి, కావలసి
 నవస్తువులూ చెయమని చెబులకు జెప్పే, అంతటజెలులతో రుక్మి
 ణి బంగరు మేడలకేగే । సంపెగ తైలము రుక్మిణి దేవికిని శిరసం
 ట్రీ । గంధమ్మూ కస్తూరీ కాంతకు నలుగులు బెట్టి । సుగంధజల
 ములరుక్మిణిదేవికి జలకములార్చి । నిండువన్నె తల్పోత్తిరి నీరజా
 క్షికి వేడుకతో । బంగరు పటుపీతాంబుము కట్టించిరి వేడుకలూ ।
 సకియకు తలకురులార్చిరి సంపెంగా విరులూనూ । బంగరు మొగలి
 రేకులతో పటుసవరముతో కొప్పిడి, ఇరుగడలా సూర్యచంద్రా
 దుల నమరగనిలిపి, హరిశ్చంద్రముత్యాలాబాట్టు మెరియగా బె
 ట్టి । కళించిన ఆణిముత్యాలా బావిలీలు మెరియగనూ, శశిప్రస్వ
 మరగనుంచెను చంద్రవదనవేడుకతో । మోపునతీగెలుబెట్టెను ము
 ద్రరాలువేడుకలూ । ఒడ్డాణంబులు బెట్టెను వైడూర్యంబులు వెలు
 గా । ఒడ్డులుభుజకీర్తులు సందెటిదండలు వెలుగా । పాదంబునయం
 చెలు పాయినట్టములూ మెరియగనూ । నెమలడుగులపిల్లాళ్ళూ న
 వముద్రకలు మోయగనూ । చిటికెన బొద్దులు బెట్టెను శ్రీరు
 క్మిణి తనవేల్లా । పంచరత్నంబుల బటువులు పంకజాక్షి ధరి
 యించి । కస్తురితిలకముదీర్చెను కమలాక్షితననుదుటా । సోగకన్ను
 లను నన్నపుకాటుకలమరగదీర్చే । చేడకుచంద్రాకావీరవికెదొడగి
 రివేడుకతో । శృంగారం గలుజెసిరిశ్రీరుక్మిణిదేవికిని, అంగనముంద
 రబంగరుపల్లెరములు దెచ్చుచీ । దివ్యాన్నంబులు పెక్కాపిండి
 వంటలుకూరగాయలనూ । పచ్చళ్ళూ మొదలైనా పంచభక్త్యుపర
 మాన్నములూ । దధిః ధుఘృత సూపంబులు వడ్డించిరి యింతులు
 నూ । ఆరధిఘృత సూపంబులు వడ్డించిరి పణతులునూ । ఆరగించిశ్రీ

రుక్మిణి హస్తంబులు గడుకుకొనీ । శ్రీకృష్ణుడు యుండేటి చిత్తరు
 మేడలకేగి । ఇరుగడలా ముత్యాలా చిత్తరవూ పండితూ । ఇరు
 గడలార త్నాలాచిత్తరవల కిటికిలూ । బంగరుపటువస్త్రముడై
 పానుపుపై పకగావించి । పారిజాతకుసుమంబులు పానుపుపై పర
 పించి । పవళించెను శ్రీరుక్మిణి పంకజాక్షి వేడుకతో । అతివలుయి
 ద్దరు గూడుకు ఆకులు మణిచియ్యగనూ । పణతులు యిద్దరు గూడు
 కు పాదమ్ములు బట్టగనూ । వసంతలు యిద్దరు గూడుకు వీవనలను
 విసరగనూ । ఇందు ముఖులెల్లా గూడుకు తమ కొలువులు శాయగ
 నూ । పవళించెను శ్రీరుక్మిణి పంకజాక్షి వేడుకతో । అంతటవసుదే
 వుడు తన సఖి దాయకు యేతెంచి । మహి ఆరు నెలలాయెనా
 మనరుక్మిణి దేవికిని । చెడకునీమంతమ్ములు శాయగవలెనని పలికే ।
 శ్రీకృష్ణుడు యేడనుచూ అడిగెను వసుదేవుండూ । ఆరు నెలలాయె
 నుకృష్ణుడు అంగటికే రాలేనూ । ఏవేళా శ్రీకృష్ణుడు వేలాస్త్రీల
 తో యుండూ । పదియారు వేలకు కృష్ణుడు లోలుండై తిరుగుచునుం
 డూ । ఒప్పురు యిదిమామనసుకు ఒప్పుదనుచు తాబలికే । ఆపలుకు
 లు వినిజనులూ అతిభయపడుతూ వెళ్లి । రాజనగరులన్నీ వెదకిరి రా
 మకృష్ణుల నవుడూ । సత్యాంగనతో కృష్ణుడు సరసమాడుచునుండ
 గనూ । స్తంభాల చాటుననిలచి కనుసంజ్ఞలు చేయుదురూ । కనుసం
 జ్ఞల వారికిని చెయి సంజ్ఞల జెప్పంపే । భామావణిరో సత్యాభామా
 మణిగోవిదవే । మనభక్తుడు అక్రూరుడు మనకు విందులమరించే । ఆ
 రగించి వచ్చేనే అతిశీఘ్రముననేనూ । మజ్జన భోజనమ్ములకే సజ్జప
 రుచుకు యుండుమనెనూ । ఆపలుకులు వినిచెలియూ పతిముఖమే తా
 జూచి । వేగపోయి రాకృష్ణా వేగపోయి రమ్మనెనూ । తనసతిపలుకు
 లకూ చాలాసంతోషించి । శృంగారమ్ములు ఆయెను శ్రీకృష్ణుడు వేడు
 కతో । చీనిచీనాంబ్రముగట్టెను దివ్యమైన సొమ్ములు బెట్టే । శిరస్సునర

త్తుక్కిరీటముధగధగ మెరయగనుంచే। వత్తున్నున శ్రీతులసీవనమాలిక
ధరియించి। కౌస్తుభానుజె పతక ముకర్ణకుండలమ్ములు మెరయూ। మక
రకుండలమ్ములు బెట్టెను సురివీధులు మెరయగనూ। శంఖ చక్రగజప
ద్దమ్ములు అంబుజచతుర్భుజసఖుమా। బంగరుపువ్వులశాలూ వల్లె
వాటుగా వేసే। ఉరమనబంగారు ఉత్తరజందెమువేసే। చిలుక
చేతబట్టుకొని పలికించూకుటూనూ। వేణునాదమ్ముల నాదము
నాదమ్ములనూదుచునూ। నాదమ్ములు విని గోవులు గోపాలకులేతెం
చి। డిక్కరింపుచుతనచెవులా డిక్కరింపుచువింటూనూ। సవ్వడు
గోవులశిరసులుదువ్వడు గోపాలుండూ। వచ్చితండ్రికి మొక్కె
ను వనజాత్ముడు వేడుకతో। పాదపద్మంబులనున్నా తనయుణ్ణి
దీవించి। ఆలింగనంబులుజేసుకు అంబుజాత్మునికిట్లనెనూ। ఏమిరశీ
కృష్ణా యెన్నడుయింటికి రావూ। ఆరునెలలాయెను నీవునా అంగ
టికేరాలేదూ। వేడుకతో కొమాల్లగనియెటి వేళలాయెరానాతం
డ్రి। బాలుడవైతిరిగేవు గోపాలకులనుగూడి। తండ్రిచేతశ్రీకృష్ణుడు
తగుదీవెనలందుకునీవచ్చితల్లికిమొక్కెనువనజాత్ముడువేడుకతో।
పాదపద్మంబులనున్నా తనయుణ్ణి దీవించి। ఆలింగనంబులు జేసు
కు అంబుజాక్షి యిట్లనెనూ। ఏమిర శ్రీకృష్ణా యెన్నడు యింటికి
రావూ। ఆరునెలలాయెను నీవునా అంగటికేరాలేదూ। వేడుకతో
కొమాల్లగనియెంతి వేళలాయెరానాతండ్రి। బాలుడవైతిరిగేవూ
గోపాలకులనుగూడి। తల్లిచేతశ్రీకృష్ణుడుతగుదీవెనలందుకునీ మేలి
మైనకనకంపుగా మేడలదరికే తెంచే। అంతటనత్యాంగనతన కాంత
చెలిని బిలుచుకొని। అతివరొవినవే కృష్ణుడు యెచ్చటికేగనొతా
నూ। అక్రూరుని యింటికివిందులుఆరగించవలెనానీ। అక్కరొక్క
ష్ణుడుజెప్పి యెక్కడికేగనొ తానూ। హరియెక్కడ నున్నాడో ఆ
న్మత్తాంతముదెలియూ। అతిచేగన్నునరమ్మనిచెప్పంపెనుచెలితానూ।

సత్యాంగనబంపినచేలియా సరగునతానేతెంచీ. మేలిమైన కనకం
 పూమేడలదరికేతెంచే. ఇరుగడలాముత్యాలాత్తరఫలకిటికీలూ।
 బంగరుకిటికీల చాటున బాగెనుచేలితానూ। అంతటప్రొక్కప్పుడుత
 నసతిదాయకునేతెంచే । నిద్రించీయున్నట్టియొ సీరజాషీని పొడగ
 ననూ । స్త్రీలకు ముఖశృంగారము యెడ ముఖ్యములు గలవా।
 భూషణములు గలవింకా భన్నస్వరములుగలవూ। స్త్రీలకు ముఖ
 శృంగారము చూడను తానెన్నడునూ। అతివతుముఖమునచేమటని
 పారితానప్పుడు దెలసీ। తాగప్పినబంగారూ శాలువ యెంగన దు
 డచే। హరిచేమటలు దుడవగానే అతివ తాను వేల్కొనెనూ । అ
 సరాధముఅని కృష్ణనిపాదములకేయెరగే। నవరత్నపు సింహాసన
 మ్మన కూర్చుండగ తాబెట్టే॥ లోహాసనమున కృష్ణని పాదములు
 తాగడిగే। పాదతీర్థములు తానూ పైజల్లుకొనెనూ। వీచనలను
 పుచ్చుకునీ విసరెను తనపతికపుడూ । పతితన మోహమున అ
 తివముఖముతాజూచీ। పసిడిషళాకై నట్టి తల్లితల్లినేత్రబూచీ । ఇ
 న్నాల్లావలెగాచే ఇంతిరొసీకసియాడీ నడుమేపోడుగైయున్నది
 విడువకయిది యేమనెనూ। అనికృష్ణడు పలుకగనూ విని రుక్మిణి
 సిగ్గుననూ। తలవంచుకు యున్నట్టి సతికరములు తాబట్టి । గంధ
 మ్మూకస్తూరీ కలపముగాగనుజేసీ। ముగిదదొడిగిన ముత్యాలారవి
 కా మల్లను తావిప్పే । మేనుగంధము అలదుచునూ మేన గోరు
 జల్లుచునూ। ఇన్నాల్లావలెగాచే ఇంతిరొ సీకచగిరులూ। హేవక
 లశమ్ములబోలెటి విత్తైయున్నవియేమే। అనికృష్ణడు పలుకగనూ వి
 నిరుక్తిణిసిగ్గుననూ। తలవంచుకు యున్నట్టి సతికరములు తాబట్టి।
 గంధమ్మూ కస్తూరీ కలపముగాగను జేసీ। నాతిరొ సీనాకరములు
 యెరుపెవ్వరివనియడిగే। అనికృష్ణడు పలుకగనూ వినిరుక్తిణివల్ల
 చునూ। కస్తూరికన్నా యెరుపూకమలనాభా మీకరమూ। కస్తూరిక

న్నా యెరుపని కడుహాస్యము చేయుదువా! తాదన్త్విం చేటప్పుడును
 ధరులో పలానింకా! తల్లికితండ్రికి వేసిన సంకిల్లప్పుడువిడచు! పు
 ట్టితియిధరలో పల వురుపుడనై మీకొరకూ! కష్టజాతులకూ నె
 ల్లా గతులెల్లాగనపడగా! తమతల్లి వసుదేవుడు ననుతోడుకు
 రాగానూ! రేపల్లెవాకిటనూ యశోదాకడనున్నా! యోగమాగు
 నీతెమ్మని తాబంపెనుచెలితానూ! రావచెట్టుప్పుడు గదలెను గార్ద
 భమప్పుడు గూసే! కాపున్నవారంతా కంసుని శిరిగించిరిగా! ఆ
 మాటలు వినికంసుడు ప్రాణమ్ములుమూర్చిల్లే! తాఁడ్డామూర్ఖులు
 తనలోనే తెలుసుకొని! తలముడివిడిపోగానూ ఖడ్గముచేబట్టుకొని!
 పురిటింటికి జేరగ తావచ్చెను కంసుండపుడూ! వచ్చినకంసునిజూచీ
 వసుదేవీ యిట్లనెనూ! అన్నరొవిన రాయిది ఆడచిన్నది గదరా!
 మొగళిశువూ కాడుగదా నినువధియించే కొరకూ! అని చన్నన
 బాలిచ్చుచూ కరముననదూకొనుచూ! అంతట వేకంసుడు తాబా
 లిక చెయిబట్టిచ్చే! గిరగిరద్రిప్పాకాశముపొడుగునయెగరగ వేసే!
 త్రుళ్లకు రాయోరికంసా ఏలత్రుళ్లేపురియికనూ! నినుజంపెటవైరి
 రేపల్లెలాపెరిగేనూ! ఆపలుకులు వినికంసుని ప్రాణమ్ములుము
 చిల్లే! కొంతతడవుకా మూర్ఖాగొని తానప్పుడు చెలిసే! పన్ను
 గయేడుగుర్నిజంపితి పాపమునొడిగట్టుకుంటి! ప్రాణమ్ములకే నో
 డితి నని కంసుడు తా వెడలే! అక్కడ వెడలికంసుడు తననగరికి
 యేతేంచే! పూతకినప్పుడుబంపెను భూకల్పనిజంపా! చన్ననవి
 షముంచుకు నుతియించెను పూతాకి! రేపల్లెవాకిటనూ యశోదా
 కడనున్నా! ఉయ్యాలలోనున్నా చిన్నిప్పిల్లమ్మునుబూసే! రావో
 యీ సందడిమారా రావోయీ రత్నకుమారా! రావో రాజుల
 హంసా రమ్మనుచును పూతాకి! ఆపలుకులు విని కృష్ణుడు అతివేగ
 మ్మునవచ్చే! ఒక్కగుక్కకే పూతకివిషములు గ్రుక్కటబట్టే! రెం

డోగ్రుక్కకు పూతకిరక్తము గ్రుక్కటబట్టే! మూడో గ్రుక్కకు
 పూతకి ప్రాణము గ్రుక్కటబట్టే! గుటక గుటకలవిమూడూ గుట
 కలుగా దిగమింగే! పెనుకొండవలె పూతకి పెరిటింటిలో బడె
 నూ! కొట్టివేసిరీ పూతకినీ గొడ్డల్లా పారతో! రాసులుగాపోయిం
 చ్చి రేపల్లెవాకిలనూ! పచ్చన్నముడెచ్చియో బాలునికి దిగదుడచి!
 బాలింతకిబోసీరే పర్వత మ్మలాపొడవూ! ఎర్రన్నముడెచ్చియో బా
 లునికి దిగదుడచి! చాలింతకుబోతూరే చుక్కల్లా పొడవూ! కాం
 సుడుబంపిన పూతకి కడువేగమ్మనజచ్చే! దండె కంసుడు బంపె
 నురకగసున్నీ వేగా! బండయో మైవచ్చే గుండెవిరగ దన్నితిన నె
 నూ! పశువుల బ్రాహ్మణుల గా చెటిబకున్నీ జీరితిన నెనూ! పాలదొంగిల
 గసితల్లిరోలగ ట్టెనుముద్దులనూ! రోలిడ్చుకుమద్దులనూ కూలగ దన్ని
 తిన నెనూ! పశులు అంతరిక్ష మ్మనపోవుచునుండగ బూచి! ఆగాల్సోకి
 ననూ! ప్రాణమ్ములు మూచ్చల్లా! అటువంటికాళిందిలూ! అవలీలగ దిగ
 నురికి! కాళింగుకళింగునునూ కడునాట్యము చేయుదునే! కంటకియండ
 గీడానీ కాళింగుని తన్ను ప్రదూ! కాళింగుని సతులంతా కడువేగమ్మ
 నవచ్చి! కానుకలిచ్చేమ మేమూ కడువేగనాధునివదలూ! మాకు
 పెండ్లి శాయ వెమూ! ప్రాణావల్లభుకూ! ప్రాణమిచ్చి కావ వేభక్తవ
 త్సలాయనుమానిత్ర జేసినదీ పెండ్లి నిగమామూభద్రమ్మూ! చిన్ననా
 టిదీ పెండ్లిమరి పెండ్లిగాదనిపలికే! కాళింగునిమదమణచి కడువేగ
 మ్మనఅతని వారిధిబొమ్మని ద్వీపాంత్రమ్ములు బంపితి నెనూ! దేవ
 దేవమమహాత్మ్యము తెలసీ జలయక నేనూ! తెలసీ మీపాదాసేవ
 లుగోరితి ననెనూ! ఆపలుకులువినిమీకడ కంపితి నేవిప్రణ్ణే! అతివే
 గమ్మనరమ్మని అంపితి నే విప్రణ్ణే! నాతిరొ నీకేమైనా మనసులుకలి
 గున్నానూ! నాగలోకమంతానూ సాధించి తెచ్చేనే! ఇంతిరొనీకే
 మైనా కోరికలుంటే జెరుమా! ఇంద్రలోకమంతానూ సాధించి దె

చేసినా ముందురా మావ తాత ములా మునుపడిగిన కోరికలూ త
 మ్మని నుడవులకిచ్చిచంపబడితిమీర నెనూ నాకేమికోరికలూ లో
 కేశ్వరి నాకీవుడూ రాత్రిపొగలూ గూడుండుటమీతోడనే కోరిక
 లూ సతిపతులిద్దరు గూడుకు సంతోషమ్మన యుండ్రీ నిద్రించెను
 త్రిక్ష్ణుడు నీరజాక్షితోగూడా సత్యాంగనబంపిన చెలి సరగు
 న తాచనుచెంచే ముడచినపువ్వులు జారగ అలదినగంధము చెను
 రాచ బెదరిన అలలేడే పిల్లవలె వచ్చితివేమే ఏమీకార్యమ్ములు నే
 డూ ఇందీవారాక్షీరో నాతోటి జెప్పావే నాతోడూనీడారో
 అక్కరావినవమ్మా మనకికయెక్కడి సంసారములే చక్రధరుడు
 న్నాడే అక్క రుక్మిణీ నగరానూ ఉన్నాడేత్రిక్ష్ణుడు ఉభయ
 మ్మూలాతోనూ ఆపలుకులువిని చెలియకు ప్రాణమ్ములుమూర్చిల్లే
 గొల్లభోత్రడువుకా మూర్ఛకొని తానప్పుడు దెలసే ఎంత ధర్మా
 వధిరుక్మిణీ అనినోకులు యెన్నుదురూ నాకుదెలసును రుక్మిణీనైజ
 ము లప్పలుకులుమా మత్తిల్లి శ్రీకృష్ణుడు మందుల లోపల కిచ్చి
 మత్తెమామీద భ్రమలూచరచెనె గోపాలుండూ పున్నవవెన్నెల
 కాయగపొన్నలగున్నలనీడా తిన్ననిస్వరముననప్పుడుకిన్నెరమీటు
 చు మెరయూ కలకంఠుమతనతోడా అలసీమెలసున్నట్టూ కలగన్న
 ట్టాయగదే అలనాటి ప్రేమలనూ అతిదుఃఖమ్ముతో భామా భూ
 షణమ్ములునల్లించి మైలవస్త్రమ్ములుగట్టెను మత్సరంబులాతోనూ
 పూరింటిలోనొక్కా కీలడుగూ మంచమునా అలకా గృహముల
 కేగి పవళించెనుసత్యాంగా అక్కడ రుక్మిణీనగరిలూ అతివలం
 దరును గూడి కనక కసువులూ దుడచిరి కలయగ కస్తురి జల్లి
 ముత్యాల మ్రుగ్గులు బెట్టిరి మందగమన లండముతో రాజరా
 జ్యమలూనుంచీ రాజయుషులూ దేవయుషులూ తొల్లెనబ్రహ్మ

ఋషులూ భూపతులూ యే తేంద్రీ! హూఘగుండంబులు తద్విరియొ
 ఘృగ విద్రులుతమయా! ఘృతమునకుండలునిలిపిరి కడువేడుకతోడు
 తేనూ! సన్నబియ్యపాగో నెలురాసులుగాబోయింద్రీ! శ్రీకృష్ణడు
 యేడనుచూ అడిగెనువసుదేవుండూ! ఏవేళాశ్రీకృష్ణడువేలాస్త్రిం
 తోనుండూ! ప్రియముతో పిన్నలపెద్దలపిలిపిస్తినీయపక్షిరీ! బాలుని
 తో సుసారముచేసుటఇదితప్పనెహ! ఆపలుకులువిని బెలులూ ఆ
 తిభయపడుచునువెళ్లే! మేలిమైనకనకంపూ మెడలదరికేతేంచీ! లే
 వీరి కృష్ణా లేమిని బెలులందరు లేపగనూ! కిట్లెనుసుముచునులేదె
 ను కడు వేడుకతోనూ! వచ్చుడు గాకుండా తనసతిదాయకుయే
 తేంచీ! తొడ చరిచీ తనసతిని లేలేమనుచును లేవీ! సిరులాలిక
 ముఖమననూ బెలువాడగ తీవీనీ! దబదబ నడచిన రుక్తిణి చూచి
 యొక్కొప్పుండూ! నాతిరొ స్త్రీలకునెల్లా మెల్లగ నడువగవలె
 నూ! గర్భిణిస్త్రీలకు నెల్లా కదలక నడువగవలెనూ! కొడుకూ
 కోడలుయిద్దరు మేడమెట్లు దిగిరాగా! కన్నులపంచునలా యెనువ
 సుదేవుడుదేవకికీ! పనిచారుల బిలపించీ సవతుల తోడితెచ్చునెనూ!
 ఆపలుకులువిని బెలులూ ఆనందముపడుతూనూ! అక్కడవెడలి బె
 లులూఅతిసంభ్రముతోడుతనూ! సత్యాంగనఅయినట్టి సత్యాంగ
 నంగరికివెళ్లి! అక్కరొవినవచ్చూ మనలక్కడ సీమంతములూ! కా
 యగవలెనని కృష్ణులు ఊమురాబంతునువేగా! అక్కరొవినగరికివిం
 దులుఆరగింతమనివెళ్లి! మముబొంకించీయిచ్చుడువనజాతుడు తా
 వెళ్లే! అటువంటిశ్రీకృష్ణులుఅతడేలారాబంపూ! అక్కరొక్తిణిబం
 పిందనిపలికెనుసత్యాంగనతానూ! కోమలి కృష్ణునిమీదను కోపించీ
 రాననెనూ! నివు రాకుంటే మేలిని తరులుపనవ్వుచుదనిరి! అక్క
 డవెడలిబెలులూఅతిసంభ్రముతోడుతనూ! రాధాంగనయైనట్టిరా
 ధాంగననగరికివెళ్లి! అక్కరొవినవచ్చూ మనలక్కడ సీమంతము

లూకా శాయగవలెనని కృష్ణులు మిము రాబంపెను వేగా । ఆపలుకులు విని
 రాధా ఆనందముతో డుతనూ । పలువిధభూషణములు శాశ్వం గా
 రించెను వేగా । అక్కడ వెడలిచెలులూ అతిసంభ్రము తో డుతనూ ।
 భద్రాంగనయైనట్టి భద్రాంగననగరికి వెళ్ళి అక్కరొవినవమ్మా మన
 అక్కకు సీమంతములూ । శాయగవలెనని కృష్ణులు మిము రాబంపెను
 వేగా । ఆపలుకులు వినిచెలియూ అతిసంభ్రము తో డుతనూ । అతివలెనా
 భరణములు వేగాయలంకరించుకునీ । జీలుగుబంగరూపోకా చీరెగ
 టైన వేడుకతో । అక్కడ వెడలిచెలులూ అతిసంభ్రము తో డుతనూ ।
 మిత్రయైనట్టి మిత్రవిండనగరివెళ్ళి అక్కరొవినవమ్మా మన అక్క
 కు సీమంతములూ । శాయగవలెనని కృష్ణులు మిము రాబంపెను వే
 గా । అక్కడ వెడలిచెలులూ జాంబవతినగరికి వెళ్ళి । అక్కరొవినవ
 మ్మా మన అక్కకు సీమంతములూ । శాయగవలెనని కృష్ణులు మిము
 రాబంపెను వేగా । అక్కడ వెడలిచెలులూ కాంచీదీనగరికివచ్చి । అ
 క్కరొవినవమ్మా మన అక్కకు సీమంతములూ । శాయగవలెనని కృ
 ణ్ణులు మిము రాబంపెను వేగా । అక్కడ వెడలిచెలులూ సూరంత్తినగ
 రికి వెళ్ళి । అక్కరొవినవమ్మా మన అక్కకు సీమంతములూ । శాయగవ
 లెనని కృష్ణులు మిము రాబంపెను వేగా । అక్కడ వెడలిచెలులూ అ
 తిసంభ్రము తో డుతనూ । పదియరువేలూ స్త్రీలకు డెప్పిరి వేడుకతో
 నూ । అక్కలార వినరే మన అక్కకు సీమంతమ్మా । శాయగవలెనని
 కృష్ణులు మిము రాబంపెను వేగా । ఆడేటిసొగటాలూ అతివలెనెత్తా
 మగరీ । అతివలు యాభరణములు యలంకరించుకు వేగా । జీలుగుబం
 గరూపోకా చీరెలు గట్టి వేడుకతో । పలువిధభూషణములు సొగ
 నుగ శృంగారించీ । పల్లభలమ్మలు బంగరుపల్లెరములనుంచుకునీ । క
 దలిరిపదియరువేలూ కడు వేడుకతో డుతనూ । కృష్ణునిపట్టపుర
 లు పదియరువేలూ గురూ । నడువగ రజముఁ ధూళి దినకరు క

లనుగగప్పే! పగలేలస్తామయమాఅయెమయిదియేమనెనూ! ఆ
 శృర్యములుబడుమాఅకాశముబజూచితిరి! కృష్ణనిపట్టపురాణులు
 పదియరువేలారుగురూ! నడవగ రజములధూళి దినకరు గలయ
 గగప్పే! సీమంతపుహోమమ్ములువేల్చేటి చోటికిసి! కదలిరిపదియ
 రువేలూ కడువేడుకతోడతనూ! శ్రీకృష్ణులశ్రీరుక్మిణి జలకమ్ములు
 యాశగనూ! గంధమ్మాక పూరికాంతకునలుగీడుదురూ! సుగంధిజ
 లములరుక్మిణి దేవికి జలకములార్చి! నిండువన్నెతల్లోత్తిరి నీరజా
 క్షికివేడుకతో! బంగరుపటుపీతాంబముకట్టనిచ్చిరి వేడుకలా! సఖ
 యకుతలకుదులార్చిరి సంపెంగవిరులానూ! బంగరు మొగలీరేకు
 ల పటుసవరపు కొప్పికిరి! ఇరుగడలా సూర్యావంధ్రాదుల నమ
 రగనిలిపి! హరిశ్చంద్రాముత్యాలబొట్టును మెరయగనుండ్లీ! కళిం
 చిన ముత్యాలూ దావిలీలు మెరయగనూ! శశిపుష్ప మరగనుం
 డానుచంద్రవదనవేడుకతో! మూపునతీగలుబెట్టెనుమగ్ధరాలువేడు
 కలా! ఒడ్డాణమ్ములుబెట్టెను వైడూర్యమ్ములు మెరయూ! ఒత్తులుగు
 జకిర్లుబెట్టెను వైడూర్యమ్ములు మెరయూ! పాదమునందెలుబెట్టె
 ను పాదవల్లమ్ములు మెరయూ! నెనులమగులపిల్లల్లూ నవముద్రిక
 లుమోయగనూ! చిటికెనబొద్దులు బెట్టెను శ్రీమక్మిణితనవేల్చా!
 పంచగత్తుమ్ముభటువులు పంకజాక్షి ధరియించీ! కస్తూరితిలకము
 దీర్చెను కమలాక్షితన నుడుటా! సోగకన్నులూ సన్నపుకాటుకల
 మరగదీర్చి! చేదెకు చంద్రాకావీరచిత్ర కొడగిరి వేడుకతో! శృం
 గారమ్ములుజేసిరి శ్రీరుక్మిణి దేవికిసి! సీమంతపు పీటలపైగుర్చుండా
 తయరుండ్లీ! పల్లభలమ్ములురుక్మిణివడినింపెనసతులునూ! హాస్యం
 బులవారెల్లా హాస్యమ్ములు చేయుదునూ! పరిహాస్యంబుల వారూ
 గోపాలుని తమరపుడూ! మంగళహారతు లిచ్చిరి మగువలు గో
 పాలునికి!

మంగళహారతి.

లంగనాలు ముద్దు శృంగారమిదినుక | సంగతిగాయెంతో రం
 గామూనా | కొంగుబట్టిచిన్నా గోపికాచింతలలో | దొంగతానె
 ముకాయా దొరవా రా శ్రీకృష్ణా || మంగళం మంగళం || ముద్దు
 లకృష్ణా మంగళం మంగళం || అంచెయినానావాలూ పొంచీ యి
 ల్లాజొచ్చి నేననమావచ్చి | మంచీపాలకడవా అంచానోటాబట్టి |
 వంచాకూతాగ్రినా వరదూడవౌకృష్ణా | మంగళం మంగళం ||
 ముద్దులకృష్ణా మంగళం మంగళం || పాలూమీగాడంతా చాలా
 మూతికి రాసి | వేలూజూపి దానీగలూజేసి | చాలా నివ్వి చివ్వి
 బాలామగలదానీ కోలాహలీ మూకాయా గోపాలా శ్రీకృష్ణా ||
 మంగళం మంగళం || ముద్దులకృష్ణా మంగళం మంగళం || ఇ
 యాజొచ్చి గొల్లాయిలపాలాపై పూలపెండ్లువేసి పాల్కున్నా
 బట్టి కళ్ళూమాపి వెన్నా కడవాలన్నీ పెరుగుదొడ్లబాడచీనట్టి
 దొంగపురా కృష్ణా || మంగళం || పీటాలెత్తాలెట్టి పెరుగు కుం
 డకుచిన్నీ తూటూబాడచీ క్రిందా దోసీలాగ్గి సూటిగానూ గూ
 డీ సుదతూలాయెండ్లా గో నేతైనా క్షీరాద్ధి నిలయూడందురు శృ
 ణ్ణా || మంగళం మంగళం || రాచాకేళులచి రమణాల గొందరి
 నీ భాషాబంధించి వనమంచూ తిరుగుదుమా | వాసీగామాగూడి వ
 లువాలు కొందరివి మోనా బుచ్చినట్టి ముద్దూలా శ్రీకృష్ణా || మం
 గళం మంగళం || చెట్లాలోపలనిలచి బాల్లెకోకలుబూసి చెట్లా
 కేగి | అట్టేరమ్మనిపలచి అతివాలా నీవవుడు కొట్లాకోర్చినట్టి గో
 పాలాశ్రీకృష్ణా || మంగళం మంగళం || ముద్దులకృష్ణా || మంగళం ||
 మంగళహారతులిగ్గిరి మగువలు గోపాలునికి | సత్రాజిత్తుని పు
 త్రిక సత్యాంగన యేదనిరి | కోమలి శ్రీకృష్ణునిపై గోపించి రానన
 మా | కోమలూబక్కుడెగానీ కోడళ్ళూ పెక్కండ్రూ | సగధరునీ

శృంగారిము నగరంతాండనదీ, ఇందరు యింతులలో పల రూపని
 యెవరని పలికే, నెమలైనాకొప్పుదీ నెమలిత్రులికుంచాదీ, వెనుక
 కుటంగారూ చిత్తరవులుగలిగినదీ, చిసభారవుపలుకులకూతరుదీ
 లోనైయిందూ, కోమలిరుక్మిణీ చక్కనిదని పలికెను కృష్ణుండు, ధనటంకంబులుకొన్న
 ఘనరత్నంబులుకొన్న, బంగారు తలుకులతో నూ పంచిబెట్టిచెను రాజా, కన్యాదానంబులకూ కడులేనివస్తువ
 లూ, బంగారుతలుకులతోనూ పంచిబెట్టిచెను రాజా, భూదానం
 బులు కొన్న, గోదానంబులు కొన్న, వేమకతో వసుదేవుడు లే
 యించెను తానవుడూ, వచ్చినవారికినెల్లా పాకంబులు జేయిం
 చే, అప్పయ్యలు ఆరెరసములు ఒప్పుగ వటిచిటిబూడ్లూ, గొప్పప్ప
 డయ్యలు మొదలుగ వందెను చేవడిచెనీ, వెన్నప్పయ్యలు మంచీమను
 గుపూవులాతోనూ, వచ్చినవారికినెల్లా పాకంబులు జేయించే, ఎల్ల
 రాజ్యంబులనుంచీ యేతెంచిరి భూపతులూ, వేమకతో గోపా
 లుని బంతులుసాగించిరిగా, దివ్యాన్నయ్యలు పెకూర, పిండికంటలు
 కూరగాయలనూ, పచ్చగ్గూ మొదలయినా పంచభక్త్యుపరమాన్న
 ములూ, దధిమధుఘృతనూ పయ్యలు వడ్డించిరి యింతులనూ, ఆర
 గించివారెల్లా హస్తంబులు గడుగుకునీ, సాలువెయ్యిస్త్రంభములూ
 మేడలలోకేతెండ్రి, చిరిచాపలూమంచీ రత్నకంటగ్లూ, బరిపిండ్రి,
 సవతులనందరినీ తా గూర్చుండగనియమించే, కర్పూరపు వీడెయ్య
 లు కాంతలకూ యిప్పించే, మణిరత్నంబులు కొన్న మణిహారంబు
 లుకొన్న, మేలిమైన చీరలతో కట్టుయ్యలు యిప్పించే, కట్నంబులు
 అందుకునీ కాంతలు సంతోషమునూ, పుత్రుడు గలిగిననాటికి ఆ
 కర్ర వత్తుము అనిరి, సీమంతముజూడగనూ కన్నులకరువులు దీ
 లే సంతోషయ్యలు చూచూ, సెలవులు యొసగెనె అనిరి, సెలవులు
 త్రుచ్చుకుచెలులూ ఆనందముతోడుతూ, అందరు గూడుకుతెను

తమ గృహములకే చనుదెంచుచును పంకజాక్షి రుక్మిణి తన పరికడ కూచునెంచుచును సత్రాజిత్తుని పుత్రుల సత్యాంగన యలగినది । పచ్చలపతకము లిచ్చెడ పరమాత్మా మికనెహ । భామామణికో సత్యాభామకు అలకలుదీరవు । పాపాణము అసత్యాభామామణికోప మ్మా । భామకు అలకలుదీర్చు అదినాథరమే గానూ । నక్షత్ర కంఠ మాలా సగము శృంగారముదీసి । పంకజాక్షి రుక్మిణి తన పతిచేతికి నందిచ్చే । మెచ్చుచుకోమలి గుణముల నవ్వచు గోపాలుండూ । సాలు వెయ్యిస్తంభాలా మేడలదరికే తెంచే । తాలాలూతప్పెట్లూ దరువులు మోయగ లేమా । అలగినదో సత్యాంగన అనుచును గోపాలుండూ । కీరములే పలుకావూ కోవిలలే సయ్యావూ । హంసలు అందం దాడవు అనుచును గోపాలుండూ । శృంగారము మొలుబట్టా నమర్చుకొని పుట్టికొట్టెనుండూ । అతివనుజేదైకై నొడగెను మధుసూదనుడప్పుడూ । ఇంతులార మిష్టేలేటి ఇంతేదనియ్యగిననూ । అరుణోదయోదయ దా బోయెనొయని పలికిరిచెలులంతా । ఇందరు ఇంతులనేలుట ఇదికీడనెక్కన్లుండూ । అతిడగుండైక్కన్లుడు అతిడగుండైబలికే । ఆపలుకులువిని నేలులూ అతిభయపడుచుచచ్చి । వాచానామేమెరుగముచెయి సంజ్ఞలచూపించే । పూరింటిలోనొక్కాకిలమగూ మంచముపై । అలకగృహంబునకేగి సత్యాంగన బవలించే । తలుపుక్రింద పామాయీ సర్వేశుడు తావెల్లే । ఇంతిచేతి వీవననూ పుచ్చుకుతానేవిసరే । ఇందాకాలేనివితా యీవితా వాసనలూ । వింతవాసనలకు మునుగూ తొలగించి తాచూచే । హరియని తెలిసి భామామల్లి మునుగులుబెట్టే । యింతకన్నా రుక్మిణికి యేమిచనువులు యిచ్చేనే । పదిమందీ దాసీలేపణతిరుక్మిణి నగరా । పదివేలదాసీలే పంకజాక్షి నీనగరా । నవరత్నపు భూషణములు నాతిరొసేగడ పలనూ । కోమలిరుక్మిణి చేవికి భూషణములు సహలేవే । బంగార

పు మేదాలే పసికిమిదైలేకొన్నీ. సర్వరాజ్యవైభోగము సతిసీవాడ
నెనెనూ! మంగళవతులైనట్టి మగువలకల్లానిపుడూ । శృంగారము
యెన్నడునూ చెవిరుండగ రాదనెనూ । కలవలేకుల బోతెటి కలికి
రొసేకన్నులకూ! కాటుకకన్నులనీరూ గారుట యిదియేమనెనూ!
ఆపలుకులువినిచెలియూ అతిమతిమృదునటలికే! అకూర్చుననగరికివిం
దులు ఆరగింతుమనివెళ్ళే! మముబొంకించీ వేగావనజాతూ మీరువె
ళ్ళే! అకూర్చుడెసతియూయెన అతివేగమృదుమీకూ! అకూర్చుడె వ
సియూడెటి నడుమొక్కడ నడిగితిరో! ముందుగచెలులకు లంఘము
యివ్వక నేమోసపోతీ । వీకాంతపు గృహములకూ యేగితిని య
నెనూ! పచ్చలపతకముదెస్తినీ పంకజాక్షిరో బూడే! అందకునీ ఆ
భామా ఆనందము బడుచూనూ । సతిపతులిద్దరు గూడుకు సంతో
షమృదునండ్రి । నిద్రించెను శ్రీకృష్ణుడు నీరజాక్షియు వేడుకతో
అక్కడవనుదేవకి తన ఆత్మచెలుల బిలచకునీ! కాంతిరూ మనరు
త్తిటికీ నవమాసమృదునిండే! శ్రీకృష్ణుడులేదాయెను తోడుకురమ్మ
నిపలికే! సత్కథామనగరికినీ సరగునతనురేలేచీ! నిద్రించీ యెన్న
ట్టి నీరజాక్షినిపొడగాంచీ॥

మేలుకోలుపులు.

బంగారుచెంబుతో పన్నెరుబట్టుకూ పణిరుక్తి జేవచ్చే మేలు
కో! రంగైనాపావలూ కుగేలాబూనూకూ రమణీనత్యాతోనూ!
మేలుకో! దంతాకాశ్యమొబూనీతామారాసాక్షి సూదంతివచ్చిన
దయ్యామేలుకో! అంతాకుమున్నూరూకూలా బట్టుకుకాందావం
తూని సుతవచ్చేమేలుకో! అందామైనా నిలుపుటద్దామూ గొని మ
త్రావిందావచ్చినదయ్యా మేలుకో! పొందుగాక స్తూరీభరినాబట్టు
కు కాళిందీవచ్చిన దయ్యా మేలుకో! సూటిగానీవైన పాటాలూ
బాడూతూ సూభద్రా వచ్చినదయ్యా మేలుకో! వాలాయముగ

తాంబూలాముబట్టూకూ రాధాంగీకచ్చినవయ్యా మేలుకో! ము
జమూలో ఏదోనా ముంపుమాశ్రీలక్ష్మీవచ్చినవయ్యామేలుకో! పది
యరూవేల గోపికలెల్లాసొగటారాపాళి దెచ్చున్నారామేలుకో!
మేలుకో యిళోదా సందాకుమూడాకా మేలుకో శ్రీకృష్ణా మే
లుకో! మేలుకో దయతోదా వేశా గావచ్చేనూ తెల్లవారా
వచ్చేమేలుకో॥

అకాంతలులేపకనూ వినికృష్ణుడువేడుకతో! కాంతలవద్దకువ
చ్చును కడుసంభ్రముతోడుతనూ । శ్రీయక్తిణింట్లాడగ వేశలాయె
నుశ్రీకృష్ణా! వసుదేవుడు దేవకి మియురాబంపెనుమమ్మనెనూ! సం
తోషమ్మనకృష్ణుడుసతికైనను శివుకనూ! ఆనందమ్మనకృష్ణుడు ఆ
తివేగమ్మనవచ్చే! నవమోక్షమ్మలునిండెనునాతిశ్రీయక్తిణికి! పంకజా
క్షిరుక్తిణికి బాలుడుతానుదయించే! దశదినమ్మలూ గడచెను దేవ
కిమజ్జనమార్చే! పగడుమీదభారసాల చేసెనె వసుదేవుండూ! మ
న్నధుడనుచునువారూమరినావమునునిలిచిగా! ధూదానమ్మలుకొ
న్నీగోదానమ్మలుకొన్నీ! అశ్వదానమ్మలుకొన్నీ వరుసగ జేసెనెరా
జూ! కన్యదానమ్మలకూ కడులేసి వస్తువలూ! బంగారుతలుకులతో
నూ పంచిపెట్టించెనే రాజూ! వచ్చిన వారందరికి పాకమ్మలు జే
యించే! అప్పమ్మలు అతిరసములు ఒప్పుగ వటిలిటిబూరెలు! గొ
ప్పప్పడమ్మలు మొదలుగవండెను దేవకదేవీ! వెన్నునురుగు వెన్నుకు
మొ ముగుసువులతోనూ! వేడుకతో గోపాలుని బంతులనూ వ
డ్డించీ! దివ్యానమ్మలు పెక్కుపిండివంటలుకూరగాయలనూ! ప
చ్చిళ్ళూ మొదలయినా పంచభక్త్యపరమాన్నమలూ! దధిమధుఘృ
తసూపమ్మలు వడ్డించిరె యింతులునూ! ఆదధిఘృతసూపమ్మలు వ
డ్డించిరి ఇంతులునూ! అరగించివారెల్లా హస్తములూగఱుకుటినీ!
కర్పూకల్పవీడెయలూ కడువేడుకతోనిచ్చిరిగా! అతిసంభ్రముతో

(౧౭)

దుతనూ అందరుతమగృహములకేతెంప్రీ! శ్రీరుక్మిణీసీమంతము
పాడినవారికినెల్లా । విన్నవారికినెల్లా విష్ణులోకమూ గర్వనెనూ ।
శ్రీరుక్మిణీసీమంతము పాడినవిన్నాగానీ! స్త్రీలకు పుత్రులుగలుగు
దురని శ్రీకృష్ణుడుతాబలికే॥

శ్రీరుక్మిణీదేవి సీమంతము

సం పూ ర్ణ ము.

పకటన.

విక్రయమునకు సిద్ధముగానున్న పాటల ఛత్రకములు.

౧ కుశలవచరిత్ర (కుచ్చలకథ)	౦- ౬- ౦
౨ లంకాయోగము.	౦- ౨- ౦
౩ గుహ, భరతులబద్ధిప్రవేశము.	౦- ౨- ౦
౪ పట్టాభిషేకము, సీతసురటి.	౦- ౩- ౦
౫ లక్ష్మణదేవరసభ్యు, ఊర్తి శాదేవినిద్ర.	౦- ౨- ౬
౬ సీతసమర్థ.	౦- ౧- ౦
౭ సీతయానవాల్మ.	౦- ౧- ౦
౮ శ్రీకృష్ణనిచట్టలు.	౦- ౧- ౦
౯ చిలుక రాయభారము.	౦- ౦- ౬
౧౦ రుక్మిణీదేవి సీమంతము.	౦- ౧- ౦

౫, ౬, ౭, ౮ నెంబర్లుగలపాటలు తయారగుచున్నవి. కొంచెమురోజులలోనే విక్రయమునకు సిద్ధముకాగలవు.

ఈఛత్రకములు వాల్కాపేబిల్ గా తెప్పించుకొనువారికి రెండు అణాలు బాన్సీ అగును.

కలయువారు విశాఖపట్టణనివాసులగు మ॥ రా॥ పోతాప్రగడ చలంపంతులుగారిపేర వాన్సీ తెప్పించుకొనివలయును.

10838